

adviesrapportage voor
de ontwikkeling en
implementatie van

Richtlijnen Jeugdgezond- heidszorg

van lijnen
naar leiden

Slimmer & Sneller

met adviezen
en actieplan

ZonMw

Over het project

'JGZ-richtlijnen slimmer en sneller'

Werken aan een slimmer en sneller proces voor het ontwikkelen en implementeren van JGZ-richtlijnen.

Waarom dit project?

AANLEIDING

Sinds eind jaren '90 worden richtlijnen ontwikkeld voor de JGZ (jeugdgezondheidszorg). De richtlijnen zijn bedoeld om bij te dragen aan een goede kwaliteit van de preventieve zorg voor jeugdigen.

De initiatiefnemers van dit project merken dat richtlijnen vaak niet in de praktijk worden gebruikt zoals ze zijn bedoeld. Er is regelmatig discussie over de haalbaarheid van het implementeren en de uitvoering van de richtlijnen.

ACHTERGROND

JGZ-richtlijnen worden ontwikkeld vanuit de opdracht van ZonMw, met het programma 'Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg 2013-2018'. De Notitie Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg beschrijft de procedures van ontwikkeling, implementatie en onderhoud van JGZ-richtlijnen. In deze notitie worden de rollen van de verschillende partijen toegelicht.

DOEL VAN DIT PROJECT

Professionals kunnen toekomstige richtlijnen effectiever en efficiënter gebruiken/toepassen. Met meer toegevoegde waarde voor professionals, ouders en jeugd.

Het project is gericht op het onderzoeken en verbeteren van het proces van ontwikkelen en implementeren van JGZ-richtlijnen.

De volgende vragen zijn leidend:

- Welke wensen zijn er bij de JGZ-professionals in het werken met de richtlijnen?
- Welke knelpunten worden er door de betrokken partijen ervaren?
- Welke verbeteringen adviseren betrokken partijen?
- Welke acties worden geadviseerd om tot een verbeterd proces te komen?

FILM

De resultaten van het project zijn in een filmpje gevisualiseerd en verwerkt in deze rapportage. Dit filmpje is te vinden op de website van GGD Fryslân.

 Scan me

Hoe en wie?

METHODE

Er is gebruik gemaakt van de LEAN-methode. Met alle betrokken stakeholders wordt gekeken welke processtappen er zijn, welke knelpunten zij ervaren en hoe het proces verbeterd en versneld kan worden, zodat het beter aansluit op de wensen van de klant. De klant is in dit project de JGZ-professional die de richtlijnen gebruikt. De ontwikkeling en implementatie van JGZ-richtlijnen zal uiteindelijk tot verbeterde kwaliteit van zorg voor ouders en jeugdigen.

Tijdens het project zijn alle stakeholders uitgenodigd om deel te nemen aan de verschillende onderdelen van het project.

BETROKKENEN:

- Jeugdartsen
- Jeugdverpleegkundigen
- Doktersassistenten
- Implementatiefunctionarissen
- JGZ-managers
- (Leden van) V&VN, vakgroep Jeugd
- (Leden van) AJN (Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland)
- (Leden van) NVDA (Nederlandse vereniging voor Doktersassistenten)
- Leden van de RAC (Richtlijn Advies en Autorisatie Commissie)
- Medewerkers NCJ (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid)
- Medewerkers ZonMw
- Experts op bepaald vakgebied (vaak specialisten uit ziekenhuizen of hoogleraren)
- Ontwikkelaars JGZ-richtlijnen

Verkrijgen van resultaten

KLANTWENSEN

Met een landelijke vragenlijst zijn ervaringen met de ontwikkeling en implementatie van richtlijnen opgehaald. Professionals uit het hele land hebben hierop gereageerd. Met 221 respondenten, waarvan 86,61% professionals in de uitvoerende JGZ werken, zijn de resultaten verkregen. De resultaten van de vragenlijst zijn te vinden op de website van GGD Fryslân.

KLANTARENA

Een klantarena is een interactieve discussie onder leiding van een gespreksleider. De deelnemers krijgen alle ruimte om hun mening te geven of om een dialoog met de opdrachtgever te voeren. Met 9 actieve deelnemers is een klantarena uitgevoerd, met niet alleen vertegenwoordigers uit het werkveld (zoals artsen en verpleegkundigen) maar ook vanuit de ontwikkelkant van de richtlijnen (TNO, RAC, NCJ, ZonMw). De uitkomsten van de vragenlijst en de klantarena zijn verwerkt in de resultaten van dit project.

OUDERBETROKKENHEID

Ook ouders zijn betrokken bij de ontwikkeling van JGZ richtlijnen. Een korte vragenlijst is uitgezet bij het ouderpanel van GGD Fryslân. Hierop hebben 98 ouders gereageerd, waarbij 75 respondenten alle vragen hebben beantwoord. De resultaten van deze vragenlijst zijn gedeeld met de medewerkers van het ZonMw project: 'Kinderen, jongeren en ouders op betekenisvolle wijze betrekken bij JGZ-richtlijnen: de co-creatie van een inspirerende Roadmap.' Het doel van dit project is om de participatie van kinderen, jongeren én hun ouders in JGZ-richtlijnontwikkeling te ondersteunen.

VOORSTELLEN TOT VERBETERING

In de 2e en 3e sessie zijn verbetervoorstellen geformuleerd t.a.v. de ontwikkeling en implementatie van JGZ-richtlijnen. Deze verbeteringen zijn verwerkt in een voorstel voor een vernieuwd proces, welke beschreven staan in de resultaten van dit rapport.

IN KAART BRENGEN PROCES

Tijdens twee sessies is het huidige proces van ontwikkeling en implementatie in kaart gebracht, met behulp van de stakeholders. De knelpunten in deze processen zijn benoemd en daar waar nog niet werd voldaan aan de wens van de klant is dit in kaart gebracht en beschreven. Met 10 deelnemers die vanuit diverse invalshoeken een bijdrage gaven, is het proces zoveel mogelijk inzichtelijk gemaakt.

Maken van een actieplan

Om tot een verbeterd proces te komen is door de werkgroep een advies met acties geschreven, een actieplan. De acties leiden tot een verbeterd proces van richtlijnontwikkeling en -implementatie.

Toetsing en borging

De adviezen tot actie zijn getoetst bij de deelnemers van de klantarena sessies en de feedback van de deelnemers is door de projectgroep verwerkt. Verder is met een korte werksessie, tijdens het implementatie-atelier van het NCJ, aan implementatiefunctionarissen gevraagd wat zij nodig hebben aan tools bij de implementatie van JGZ-richtlijnen. Deze resultaten zijn gebruikt in de adviezen en het bijbehorende actieplan. Ook zijn onderdelen van de adviezen gepresenteerd en getoetst bij verschillende stakeholders, zoals de V&VN, de implementatiefunctionarissen en ActiZ.

Tot slot hebben het NCJ en ZonMw een aantal malen meegelezen met de resultaten en adviezen van het project en feedback hierop gegeven.

Resultaten

De resultaten zijn opgedeeld in processtappen die worden doorlopen tijdens het ontwikkelen en implementeren van JGZ richtlijnen.

Per processtap komt aan de orde:

een korte beschrijving van de huidige stap

de knelpunten in het huidige proces

oplossingen voor de genoemde knelpunten

Processtappen van het ontstaan of het wijzigen van een richtlijn:

1. Ontwikkeling

Behoeftetepeiling - p.11

Knelpuntenanalyse - p.12

Call - p.13

Ontwikkelen:

- a. samenstellen werkgroep - p.14
- b. schrijven richtlijn - p.16
- c. commentaarronde - p.17
- d. praktijktest - p.17

2. Implementatie

Gereedmaken tools - p.19

Organiseren activiteiten - p.20

Borging - p.21

Algemene aandachts- punten

De adviezen in dit onderdeel zijn gedurende het gehele proces van ontwikkeling en implementatie van richtlijnen van belang.

Algemene aandachtspunten

Samenhang tussen richtlijnen

- i De huidige stap**
Richtlijnen worden op onderwerp ontwikkeld. De JGZ-professional dient de verschillende richtlijnen tegelijkertijd toe te passen in het dagelijks werk. In de praktijk blijkt dat de richtlijnen van verschillende onderwerpen elkaar overlappen.
- X Knelpunten:**
 - Er is onvoldoende onderlinge samenhang tussen richtlijnen
 - Richtlijnen geven in sommige gevallen tegenstrijdige aanbevelingen/adviezen
- ! Advies**
Zet richtlijnen om naar modulaire eenheden. Een modulaire opbouw draagt bij aan het creëren van meer samenhang tussen richtlijnen, doordat sommige modules aansluiten op meerdere onderdelen van richtlijnen. Zo wordt voorkomen dat er tegenstrijdige aanbevelingen en adviezen worden gegeven in verschillende richtlijnen. Dit ondersteunt het advies uit een eerder onderzoek van IQ healthcare om over te gaan op een modulaire opbouw van richtlijnen. Meer informatie in het rapport herziening, versnelling en vernieuwing richtlijnen IQ healthcare.

Maak andere richtlijnen onderdeel van de knelpuntenanalyse. Door al tijdens de knelpuntenanalyse welke richtlijnen een relatie hebben met de te ontwikkelen richtlijnen, kan er tijdens het proces van ontwikkelen rekening gehouden worden met eventuele tegenstrijdigheden en hierop geanticipeerd worden.

Betrokkenheid professionals en organisaties

- i De huidige stap**
Voor JGZ-organisaties is het belangrijk dat ze het belang van richtlijnen erkennen. In het project komt naar voren dat managers een belangrijke rol kunnen vervullen in het motiveren en belonen van medewerkers in het werken met de richtlijnen. Aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid en het vakmanschap bij professionals blijkt onmisbaar om succesvol te kunnen werken met richtlijnen.
- X Knelpunten:**
 - Professionals en organisaties zijn niet genoeg betrokken bij de ontwikkeling van richtlijnen
 - Professionals en organisaties ervaren onvoldoende eigenaarschap van de richtlijnen
- ! Advies**
Betrek JGZ-professionals en managers meer gedurende het ontwikkelproces. Door op vaste momenten te communiceren over de voortgang en uitkomsten van de ontwikkeling en implementatie van JGZ-richtlijnen, zijn JGZ professionals en organisaties beter op de hoogte.
De items waarover gecommuniceerd dient te worden:
 - werven voor deelname aan behoeftepeiling, knelpuntenanalyse en werkgroep
 - planning van ontwikkeling van richtlijnen
 - uitkomsten commentaarrondes en praktijktest
 - publicatie van de richtlijn
 De communicatie wordt uitgevoerd door het NCJ in samenwerking en samenhang met de beroepsverenigingen en brancheorganisaties.

Verder geven we aan professionals het advies om meer deel te nemen aan de richtlijnontwikkeling, gestimuleerd en ondersteund door managers.

Samenhang tussen richtlijnen

ZonMw – Opvolgen van het werken met modulair opgebouwde richtlijnen vanuit het rapport herziening, versnelling en vernieuwing richtlijnen van IQHealthcare. Betrek daarbij het RAC en het NCJ.

NCJ – Omzetten van de website JGZ-richtlijnen naar een richtlijnendatabank (in navolging op voorgaande actie), waarbij duidelijk wordt hoe de samenhang is tussen de verschillende richtlijnmodules. Richt hierbij de website praktisch en gebruiksvriendelijk in.

Betrokkenheid JGZ-professionals en -organisaties

JGZ-professionals – Neem vaker deel aan de ontwikkeling van richtlijnen.

JGZ-managers – Creëer randvoorwaarden draag het belang van JGZ-richtlijnen uit:

- Zie het meewerken aan het ontwikkelen en implementeren van richtlijnen als een ontwikkelmogelijkheid,
- Stimuleer professionals tot deelname aan de ontwikkeling en testen van richtlijnen.
- Communiceer over richtlijn ontwikkeling en implementatie en zie het als werken aan professionalisering en beroepstrots, - Toon begrip voor de praktische obstakels met betrekking tot het werken met richtlijnen.
- Faciliteer de deelname aan de ontwikkeling en implementatie van richtlijnen door bijvoorbeeld tijd hiervoor vrij te maken.

Algemene aandachtspunten

Betrokkenheid ouders en jeugdigen

De huidige stap

Cliëntenparticipatie wordt steeds belangrijker bij richtlijnontwikkeling. Bij de ontwikkeling van JGZ-richtlijnen neemt minimaal 1 ouder zitting in de werkgroep en voert stichtingopvoeden.nl soms peilingen onder een landelijk ouderpanel uit.

Knelpunt:

- Ouders en jeugdigen zijn onvoldoende betrokken bij de ontwikkeling van JGZ-richtlijnen

Advies

Betrek bij de ontwikkeling van richtlijnen meer ouders en jongeren.

Naar aanleiding van de vragenlijst die is uitgezet onder het klantenpanel van GGD Fryslân geven we de volgende suggesties ter bevordering van de cliëntenparticipatie (n=98).

- Ruim driekwart geeft aan dat ze betrokken willen worden bij het opstellen van JGZ-richtlijnen. Het blijkt dat ouders het van belang vinden om invloed te hebben op datgene dat aan de orde komt in de contacten met de jeugdgezondheidszorg.
- 86% van de ouders geeft aan dat ze betrokken willen worden bij de keuze van de onderwerpen die de JGZ bespreekt met ouders.
- 80% wil invloed hebben op de manier waarop de onderzoeken uitgevoerd worden bij kinderen
- 80% geeft aan dat ze invloed wil hebben op de vragen die gesteld worden door de medewerkers van de JGZ.
- 70% van de respondenten wil invloed hebben op de adviezen die medewerkers van de JGZ geven aan ouders en kinderen.

Een deel van de ouders vindt dat ze tot op zekere hoogte mee kunnen denken in richtlijnontwikkeling. Ze verwachten van de professionals dat zij beslissingen nemen, maar dat er ruimte is voor input van de cliënt.

Ouders geven aan dat ze bij voorkeur worden betrokken door een digitale vragenlijst of door deel te nemen in een werkgroep die de richtlijn ontwikkelt.

Bij het afnemen van een digitale vragenlijst onder ouders en jongeren kan gebruik worden gemaakt van ouderpanels. Veel JGZ-organisaties maken al gebruik van ouderpanels zoals GGD Fryslân en GGD Regio Utrecht. Mogelijk kan geïnventariseerd worden hoeveel JGZ-organisaties een actief ouderpanel gebruiken om beter samen te werken in het betrekken van ouders en jeugdigen binnen richtlijnontwikkeling. Zet een digitale vragenlijst in bij de behoeftepeiling en gedurende de praktijktest/landelijke commentaarrondes (zie pagina 11).

De resultaten van deze vragenlijst zijn gedeeld met de medewerkers van het ZonMw project: 'Kinderen, jongeren en ouders op betekenisvolle wijze betrekken bij JGZ-richtlijnen: de co-creatie van een inspirerende Roadmap.'

Betrokkenheid ouders en jeugdleden

ZonMw – Vervolg de uitkomsten van het project Kinderen, jongeren en ouders op betekenisvolle wijze betrekken bij JGZ-richtlijnen: de co-creatie van een inspirerende Roadmap.'

Tijdspad richtlijnontwikkeling

De huidige stap

Het huidige proces van richtlijnontwikkeling neemt ongeveer twee jaar in beslag. Voor de herziening van een richtlijn staat 18 maanden.

Knelpunten:

- Het proces van richtlijnontwikkeling en periode tot herziening duurt lang.
- Veel JGZ-professionals hebben geen inzicht in het vele werk dat wordt gedaan in die periode. Er is hierdoor weinig begrip voor de duur van het proces.

Advies

Geef zoveel mogelijk inzicht in het werk en tijdspad van ontwikkeling en herziening van richtlijnen. En neem een aantal stappen om het proces te versnellen.

Het voorstel voor het vernieuwd proces geeft advies over het tijdsbestek waarin processtappen worden doorlopen. Het proces van ontwikkeling van JGZ-richtlijnen is in chronologische volgorde beschreven waarbij een indicatie wordt gegeven van de benodigde tijd. Door de hoeveelheid aan stappen die genomen móeten worden, wordt een vernieuw proces niet aanzienlijk verkort. Toch zijn er nog mogelijkheden naar voren gekomen om te versnellen. Een aantal adviezen:

- De behoeftepeiling voor onderwerpen van JGZ-richtlijnen kan 8 weken voorafgaand aan een vergadering van de RAC worden uitgevoerd. Hierbij worden in 6 weken tijd reacties verzameld, welke 2 weken voor de vergadering gebundeld en verstuurd worden naar de RAC. De RAC prioriteert de onderwerpen die voortkomen uit de behoeftepeiling.
- De knelpuntenanalyse kan voor sommige onderwerpen gelijktijdig uitgezet worden met de call. Hierbij zijn richtlijnontwikkelaars nog niet op de hoogte van de uitgangsvragen, maar wel van het onderwerp van de richtlijn. Geadviseerd wordt om per onderwerp te beoordelen of de richtlijnontwikkelaar met alleen een onderwerp voldoende richting heeft om een aanvraag te kunnen schrijven of niet.
- De praktijktest kan in sommige gevallen laten vervallen, dit stuk wordt verder uitgewerkt onder 'commentaarronde en praktijktesten'.

Om meer inzicht te geven in het proces van ontwikkelen van de richtlijn kan het online instrument de 'interactieve roadmap' van VU Amsterdam een goed hulpmiddel zijn. Dit online instrument wordt ontwikkeld vanuit het project 'co-creatie bij richtlijnen tussen professionals en ouders'.

Uitgangspunt JGZ-richtlijnen

Knelpunt:

- Een aantal richtlijnen is teveel gericht op risicoscreening of aandoeningen. Het ontbreekt soms aan een preventief uitgangspunt en handelingsperspectief voor de JGZ.

Advies

Het uitgangspunt van elke richtlijn is preventieve zorg vanuit publieke gezondheid.

Dit uitgangspunt blijft in alle processtappen centraal staan; van call uitzetten ZonMw, behoeftepeiling, knelpuntenanalyse tot het schrijven van de richtlijn.

Ontwik- keling van richtlijnen

1. Ontwikkeling

Behoeftepeiling

Knelpuntenanalyse

Call

Ontwikkelen:

- a. samenstellen werkgroep
- b. schrijven richtlijn
- c. commentaarronde
- d. praktijktest

2. Implementatie

Gereedmaken tools

Organiseren activiteiten

Borging

Ontwikkeling van JGZ-richtlijnen

Behoeftetepeiling

De huidige stap

Voorafgaand aan een nieuw richtlijnenprogramma wordt een behoeftetepeiling uitgevoerd. Bij het huidige programma is een programmeringsstudie uitgevoerd, die richtinggevend is geweest voor de periode 2013-2018. Het NCJ heeft een mailbox waar tussentijdse behoeftes verzameld wordt. De vaststelling van onderwerpen wordt door de RAC gedaan. JGZ-professionals, experts en aanpalende beroepsgroepen hebben de mogelijkheid om input te leveren bij de behoeftetepeiling.

Knelpunten:

- Een behoeftetepeiling met een 5-jarige cyclus is te lang om voldoende te kunnen aansluiten op de actuele behoeften en nieuwe inzichten;
- Het is onduidelijk hoe wordt omgegaan met tussentijdse behoeftes;
- Het proces van behoeftetepeiling is niet transparant voor JGZ-professionals. Zo is het bijvoorbeeld onduidelijk hoe de vraag bij de JGZ-professionals terecht komt en hoe zij input kunnen leveren voor de behoeftetepeiling. Ook is het onduidelijk hoe de prioritering van onderwerpen verloopt;
- De rol van de beroepsverenigingen bij de behoeftetepeiling en prioritering is onduidelijk.

Advies

Behoeftetepeiling wordt uitgezet via het NCJ in plaats van ZonMw. Het NCJ is een bekende partij voor JGZ-professionals en daarmee een logische afzender. Hierbij zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Het NCJ biedt actiever de mailbox aan waarin continu behoeftes kunnen worden aangegeven voor onderwerpen. Dit biedt de mogelijkheid om actuele behoeften op te pakken;
- De peiling wordt minimaal eens per 2 jaar uitgevoerd in plaats van eens per 5 jaar. Hierbij gaat het om een algemene inventarisatie. Een peiling op een bepaald thema kan daarnaast vaker worden uitgezet, bijvoorbeeld eenmaal per 6-12 maanden. Tegelijkertijd wordt ook vanuit de literatuur gezocht naar nieuwe kennis;
- De RAC prioriteert de opbrengsten van de behoeftetepeiling. Deze prioritering, inclusief afweging, wordt gecommuniceerd door het NCJ.

Behoeftetepeiling

ZonMw - Beleg de uitvoering van de behoeftetepeiling bij het NCJ, waarbij;

- Minimaal eenmaal per 2 jaar een peiling wordt uitgevoerd;
- De RAC de opbrengsten prioriteert, waarbij in het tijdspad rekening gehouden wordt met de planning van de vergaderingen van de RAC.

NCJ en beroepsverenigingen – Werk samen in de communicatie naar de JGZ-professionals t.a.v. de behoeftetepeiling. Maak gebruik van bestaande communicatiekanalen, zoals de nieuwsbrieven en online communities. Hierbij is het van belang om:

- JGZ-professionals te stimuleren om actief gebruik te maken van de inbox van het NCJ, waar continu actuele vragen kunnen worden aangeleverd;
- de opbrengsten en de prioritering van de behoeftetepeiling te communiceren naar het werkveld.
- JGZ-professionals die niet lid zijn van een beroepsvereniging op de hoogte te houden en mee te laten denken in de ontwikkeling van richtlijnen.
- met name te communiceren in de ontwikkelfase van de richtlijn, zodat JGZ-professionals op de hoogte zijn van de richtlijnen die gepubliceerd gaan worden.

JGZ-professionals – Neem actiever deel aan de behoeftetepeiling en maak gebruik van de inbox van het NCJ.

Ontwikkeling van JGZ-richtlijnen

Knelpuntenanalyse

i De huidige stap

Na het vaststellen van de onderwerpen, wordt per onderwerp een knelpuntenanalyse gemaakt door een externe partij. Samen met JGZ-professionals en aanpalende beroepsgroepen wordt geïnventariseerd welke knelpunten met de richtlijn worden opgelost. Diverse externe partijen hebben deze taak in het verleden toebedeeld gekregen van ZonMw.

X Knelpunten:

- De processtap 'knelpuntenanalyse' is bij veel JGZ-professionals niet bekend;
- Het is willekeurig wie wordt uitgenodigd en deelneemt aan de knelpuntenanalyse;
- De JGZ-professional levert beperkte input bij de knelpuntenanalyse. Aanpalende beroepsgroepen geven teveel input en hebben teveel invloed. De JGZ is onvoldoende bepalend;
- De overdracht van de knelpuntenanalyse naar de richtlijnontwikkelaars is niet optimaal;
- Andere richtlijnen zijn geen onderdeel van de knelpuntenanalyse, waardoor samenhang tussen de richtlijnen ontbreekt.
- De knelpuntenanalyse is te weinig gericht op de publieke gezondheidszorg.
- De uitvoerende partijen sluit onvoldoende aan bij de uitvoerende professionals.

! Advies

Heroverweeg de uitvoerende partij van de knelpuntenanalyse. Daarbij is het van belang dat de uitvoerende partij de taal van de JGZ begrijpt en kan verwoorden.

Betrek meer JGZ-professionals, naast de experts (specialisten ziekenhuizen/hogleraren). Zo sluiten de geformuleerde knelpunten aan op de praktijk. De stem van de JGZ-professionals moet bepalend zijn, de stem van de expert adviserend. De knelpuntenanalyses staat altijd in het perspectief van de publieke gezondheidszorg.

Communiceer actiever naar het werkveld. Deze rol wordt in het huidige proces opgepakt door het NCJ en de beroepsverenigingen.

Onderzoek de samenhang met een andere richtlijn binnen hetzelfde onderwerp.

Draag de knelpunten zorgvuldig over naar de richtlijnontwikkelaar, waarbij er weinig tot geen ruimte is voor meerdere interpretaties. Hierbij kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van een JGZ-professional die zowel deelneemt aan de knelpuntenanalyse als bij de werkgroep deelneemt.

Actieplan

Knelpuntenanalyse

ZonMw - Onderzoek of er betere alternatieven zijn voor de uitvoerende partij van de knelpuntenanalyse. Hierbij is het van belang dat de uitvoerende partij:

- Een goede overdracht naar de richtlijnontwikkelaar met juiste duiding van de beschreven knelpunten bewaakt, hierbij kan gebruik worden gemaakt van een linkin pin (= een persoon die zowel aan de knelpuntenanalyse als aan de werkgroep deelneemt);
- Zorgt voor aansluiting op bestaande richtlijnen, het LPK en het werkveld van de JGZ, namelijk preventieve publieke gezondheidszorg
- De stem van de JGZ-professionals bepalend laat zijn en de experts als advies meeweegt;
- Bij voorkeur al een werkrelatie heeft met de JGZ, zodat de vertaling van knelpunten naar uitgangsvragen steviger wordt.

ZonMw – Laat het NCJ en de RAC beoordelen of de call tegelijk met de knelpuntenanalyse kan worden uitgezet. Zo kost het proces van ontwikkeling minder tijd.

NCJ en beroepsverenigingen – Communiceer actiever naar de JGZ-professionals t.a.v. de knelpuntenanalyse.

JGZ-professionals – Neem vaker deel aan de knelpuntenanalyse.

Call

De huidige stap

Na de knelpuntenanalyse wordt er een 'call' uitgezet door ZonMw. De call is een oproep voor het indienen van een subsidieaanvraag voor het schrijven of herzien van een richtlijn met bijbehorende knelpunten. Ontwikkelaars beschrijven in hun aanvraag hoe en met wie zij de richtlijn gaan ontwikkelen. Met behulp van referenten en een beoordelingscommissie bepaalt ZonMw welke richtlijnontwikkelaar de opdracht mag uitvoeren.

Knelpunten:

- Het schrijven van een subsidieaanvraag is een ingewikkeld en tijdrovend proces (circa 6 maanden). Hoewel de call is bedoeld om verschillende partijen een mogelijkheid te geven aanspraak te maken op de opdracht, lijkt de strakke deadline een selectiemiddel. Vanwege de complexiteit moet de ontwikkelaar zeer ervaren zijn in het schrijven van een voorstel. Hierdoor zullen ook niet alle partijen een poging doen;
- De vragen van referenten, die de aanvraag beoordelen, zijn soms lastig te beantwoorden;
- Referenten geven soms een reactie die buiten de expertise van de referent valt. Hierdoor is een uitgebreide toelichting door de richtlijnontwikkelaar nodig om te reageren op de referent.
- De reacties van referenten zijn vaak niet motiverend vanwege een negatieve formulering.

Advies

Herzie het format voor de aanvraag. Om het eenvoudiger te maken voor richtlijnontwikkelaars om een aanvraag te schrijven moet de aanvraag en het invullen van het format eenvoudiger gemaakt worden. Zo wordt meerdere ontwikkelaars de kans geboden om een nieuwe richtlijn te ontwikkelen.

Laat referenten de aanvraag beoordelen vanuit hun eigen expertise. Bijvoorbeeld een methodoloog die alleen beoordeelt op de methodiek. Hierbij wordt bij voorkeur door referenten zowel tips als tops benoemd, met een format dat uitnodigt tot het positief formuleren van feedback.

Call

ZonMw - vereenvoudig het format voor de call en vraag in dit format in ieder geval eisen voor de samenstelling van een werkgroep op te nemen (aan te passen). Zie hiervoor het kopje Samenstelling werkgroep.

ZonMw – Pas het format voor referenten zo aan, dat deze meer uitnodigt tot het geven van positief geformuleerde feedback.

ZonMw - Vraag referenten om bij de beoordeling van een aanvraag met name te kijken naar aspecten van de eigen deskundigheid.

Ontwikkeling van JGZ-richtlijnen

Ontwikkelen

Voorafgaand aan de ontwikkeling stelt de richtlijnontwikkelaar een werkgroep samen. De werkgroep weegt met de ontwikkelaar af welke aanbevelingen worden opgenomen in de richtlijn. In de commentaarrondes lezen diverse professionals mee met de richtlijn en geven commentaar. Tijdens de praktijktest wordt een periode met de richtlijn gewerkt en feedback verzameld.

a. Samenstellen werkgroep

Bij de aanvraag/call wordt een (voorlopige) werkgroep samengesteld. Van oproep tot honorering zit ongeveer een half jaar. Bij honorering start een project binnen 6 maanden. De tijd tussen het samenstellen en starten van de werkgroep bedraagt een half jaar tot een jaar. De werkgroep werkt mee aan de ontwikkeling van de richtlijn en maakt een afweging in welke aanbevelingen worden opgenomen in de richtlijn.

Knelpunten:

- Tussen het moment van samenstellen en het starten van de werkgroep zit veel tijd. Daardoor kunnen professionals soms niet meer voldoen aan de eerdere toezegging en niet meer deelnemen aan de werkgroep.
- De richtlijnontwikkelaar vervult soms twee rollen: die van richtlijnontwikkelaar en expert op het thema. De focus op het procesbegeleiding van ontwikkelen sneeuwt soms onder.
- Op dit moment is de samenstelling van de werkgroep onvoldoende divers en er zijn onvoldoende JGZ-professionals betrokken;
- Het doel en opdracht van de werkgroep is niet duidelijk bij de werkgroepleden. De werkgroepleden weten onvoldoende wat er van hen verwacht wordt.
- De rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen de werkgroep zijn niet helder;
- Er is bij het samenstellen van de werkgroep veel aandacht voor de wetenschappelijke verantwoording en inhoudelijke adviezen, maar te weinig voor het opleveren van een praktische en leesbare richtlijn.
- Met de huidige samenstelling van de werkgroepen spelen de randvoorwaardelijke consequenties van een richtlijn onvoldoende mee in de afweging van de aanbevelingen die worden opgenomen in de richtlijn.
- Managers zouden meer betrokken moeten zijn bij de ontwikkeling van JGZ-richtlijnen. Deze betrokkenheid is nodig voor draagvlak onder managers.

Advies

Formeer een werkgroep met een ontwikkelaar, voorzitter, communicatiemedewerker, JGZ-professionals en experts.

De richtlijnontwikkelaar;

- bewaakt het proces in de projectgroep.
- is deskundige op het gebied van richtlijnontwikkeling: doet literatuuronderzoek, schrijft de richtlijn, verwerkt commentaren, stelt indicatoren op;
- haalt feedback op bij aanpalende beroepsgroepen.

Voorzitter;

- met een JGZ-achtergrond;
- zorgt ervoor dat de stem van de JGZ-professional voldoende naar voren komt.

Communicatiemedewerker;

- heeft aandacht voor leesbaarheid, duidelijkheid, visueel en aantrekkelijk geschreven richtlijn. Waarbij duidelijk is wat er van de professionals wordt verwacht.

Actieplan

Samenstellen werkgroep

JGZ-professionals – neem vaker deel aan de ontwikkeling van richtlijnen door deelname in de werkgroep van een richtlijn.

NCJ en beroepsverenigingen – Werf JGZ-professionals voor de werkgroep via bestaande communicatiekanalen.

JGZ-managers – Neem deel aan een klankbordgroep van een JGZ-richtlijn om de richtlijn te beoordelen op bedrijfsmatige consequenties;

NCJ en brancheorganisaties – Werf managers voor de klankbordgroep via bestaande communicatiekanalen;

NCJ - Maak samen met de RAC en richtlijnontwikkelaars een duidelijke taakomschrijving met de rol en verwachtingen van een JGZ-professional bij deelname van de werkgroep.

In deze omschrijving komt naar voren welke randvoorwaardelijke verwachtingen er zijn van de JGZ-er en welke competenties deze hiervoor nodig heeft. Bij deze actie is het van belang om dit profiel af te stemmen met de beroepsverenigingen.

JGZ-professionals van verschillende beroepsgroepen:

- is eigenaar van de richtlijnen. Het is van belang dat de JGZ-professional goed voor ogen heeft wat diens rol is in deelname van de werkgroep;• meer dan de helft van de werkgroepleden moeten werkzaam zijn binnen de JGZ;
- ook minder ervaren JGZ-ers laten deelnemen, vanwege hun frisse blik.

Experts van het betreffende vakgebied;

- als de richtlijn impact heeft op het 'vervolgveld' dan kan de expert ook een rol vervullen in het informeren van de achterban van experts.

Laat minimaal twee managers als klankbord deelnemen in het ontwikkelproces.

Dit vergroot de betrokkenheid van managers. Zij kijken tijdens de ontwikkeling van een richtlijn naar de gevolgen op bedrijfsvoering niveau.

De werkgroep levert een conceptrichtlijn die door de RAC beoordeeld kan worden op inhoud. De RAC beoordeelt of deze conceptversie klaar is voor een commentaarronde en praktijktest. Hierbij geeft de RAC een unaniem advies. Daar waar discussie is binnen de RAC, wordt binnen de RAC tot consensus gekomen. Dit advies wordt teruggekoppeld naar de werkgroep.

Verder beoordeelt de RAC de impact van de richtlijn. Bij een kleine impact hoeft er geen praktijktest te worden gedaan en is een landelijke commentaarronde voldoende.

Ontwikkeling van JGZ-richtlijnen

vervolg: Ontwikkelen

i *b. Structuur en schrijven richtlijn*
De tekst van een richtlijn wordt niet volgens een vaste structuur geschreven en gepresenteerd.

- X** **Knelpunten:**
- Aanbevelingen van een richtlijn staan niet op één plek. In de onderbouwing worden soms ook aanbevelingen gedaan.
 - In de aanbevelingen is geen onderscheid op managementniveau en uitvoeringsniveau.
 - Er is onduidelijkheid rond het woord 'aanbeveling'. Er is geen onderscheid in wat een aanbeveling, verplichting of een mogelijkheid is.
 - Het huidige format geeft teveel ruimte voor eigen interpretatie en invulling waardoor er verschillen ontstaan. Dit kan de samenhang tussen richtlijnen belemmeren en is onoverzichtelijk voor de uitvoerende JGZ-professional;
 - Bij een geformuleerd knelpunt en ontbreken van wetenschappelijke onderbouwing worden aanbevelingen gedaan op basis van practice based en consensus. Het is onduidelijk waar die practice based en consensus op gebaseerd is;

! **Advies**
Ontwikkel een format voor het schrijven van JGZ-richtlijnen, waarbij duidelijk is welke informatie op welke plek in de richtlijn staat.

Het nieuwe format bevat onder andere de volgende kenmerken:

- Trapsgewijs met de volgende gelaagdheid:
 - Trap 1: Aanbevelingen (Overzichtskaart)
 - Trap 2: Onderbouwing
 - Trap 3: Achtergrondinformatie: hierin wordt achtergrondinformatie, verantwoording, totstandkoming en overwegingen van de richtlijn beschreven.
 - Een aparte managerstool waarin concreet beschreven staat welke bedrijfsmatige consequenties deze richtlijn heeft.
 - Een tool voor ouders/jongeren waarin de belangrijkste elementen van de richtlijn voor ouders/jongeren zijn opgenomen. Bijvoorbeeld foldermaterialen.
- Verder dient er in het format rekening gehouden te worden met:
- Een modulaire opbouw van richtlijnen.
 - Handzaam eindproduct met de volgende kenmerken:
 - Informatief voor alle beroepsgroepen die met de richtlijn gaan werken
 - Praktische tools, bijv. al voorbeeldvragen
 - Uitlokken tot lezen van de richtlijn: bijvoorbeeld het filmpje van de richtlijn taalontwikkeling
 - Duidelijke terminologie:
 - Bij de beschrijving van aanbevelingen is het wenselijk om een onderscheid te maken in verschillende 'soorten' aanbevelingen. Bijvoorbeeld actiegericht of kennisgericht.
 - Onderscheid in wat móet en wat een aanbeveling is.
 - Kennislacunes worden beschreven in de achtergrondinformatie van de richtlijn. Hierbij wordt advies voor vervolgonderzoek beschreven en onderdeel gemaakt van de ontwikkelagenda zodat cyclus ontstaat.

Ontwikkel een uniforme leeswijzer die in het nieuwe format verschijnt. Zo wordt voor de JGZ-professional duidelijk hoe de richtlijn is opgebouwd en waar welke informatie te vinden is.

Structuur en schrijven richtlijn

ZonMw – Geef opdracht voor het ontwikkelen van een nieuw format voor JGZ-richtlijnen. Hierbij is het van belang dat de RAC en het NCJ worden betrokken. Beschrijf een uniforme leeswijzer voor alle richtlijnen, zodat voor de JGZ-professional duidelijk is hoe de richtlijn is opgebouwd en waar welke informatie te vinden is.

In de beantwoording van knelpunten ontbreekt soms wetenschappelijke onderbouwing. Indien er gekozen wordt voor practice based en consensus antwoorden, dienen deze een groot draagvlak te hebben binnen het JGZ-werkveld. Dan zal ook de stem van deze professionals in de werkgroep bepalend zijn. Daarnaast kan de werkgroep kiezen voor een achterban raadpleging. Het toetsen van draagvlak kan daarnaast plaatsvinden in de commentaar-ronde en de praktijktest.

i c. Commentaar-ronde en praktijktesten

Het concept van een richtlijn wordt door uitvoerende organisaties voorzien van feedback. Organisaties kunnen deelnemen aan praktijktesten, waarbij uitvoerende professionals een aantal maanden werken met de concept richtlijn en feedback hierop geven. Daarnaast kunnen professionals en aanpalende beroepsgroepen meelesen en schriftelijk commentaar geven op de concept richtlijn in de commentaar-ronde.

X Knelpunten:

- Het werven van deelnemers voor de praktijktest gaat moeizaam;
- De fase van praktijktest duurt lang en verloopt zelden volgens planning;
- Feedback wordt geleverd door meer dan gemiddeld gemotiveerde professionals en geeft geen reëel beeld van de gehele JGZ;
- Voor JGZ-organisaties is het belang van de praktijktest niet altijd helder;
- De richtlijn is soms nog te onduidelijk beschreven als de praktijktest start.
- Bij de commentaar-ronde is het niet mogelijk om commentaren van anderen te lezen, waardoor soms tegenstrijdige commentaren worden geleverd.
- Commentaar-ronde levert wisselende input op.
- Het is onduidelijk op welke manier de commentaren leiden tot wijzigingen in de richtlijn en welke afwegingen daarin zijn gemaakt.

! Advies

Voer de landelijke commentaar-ronde uit voorafgaand aan de praktijktest.

Zo kan de praktijktest worden uitgevoerd met een nagenoeg definitieve richtlijn. In de commentaar-ronde hebben alle relevante partijen de mogelijkheid om commentaar te geven op de richtlijn.

Laat deelname aan praktijktesten rouleren bij JGZ-organisaties. Er zijn veel voordelen te benoemen van een roulerende deelname:

- Alle organisaties komen evenredig vaak aan de beurt;
- Organisaties laten de richtlijn testen door kritische deelnemers, wat bijdraagt aan het verbeteren van de richtlijn;
- Er gaat geen tijd verloren met het werven van deelnemers voor de praktijktest;
- Er zijn voldoende deelnemers, zodat de richtlijn goed getest kan worden.

Voor roulerende deelname aan de praktijktesten is een schema nodig waarin rekening gehouden wordt met de grootte van de organisatie, plaats in het land etc. Daarnaast hebben organisaties altijd de mogelijkheid om op inschrijving deel te nemen aan praktijktesten.

Laat de RAC beoordelen of een praktijktest nodig is bij herzieningen met kleine impact.

Het is wenselijk om dit zo vroeg mogelijk in het ontwikkelproces te doen, bij voorkeur voorafgaand aan de call. De werkgroep kan beslissen hoe groot de impact van de herziening is op de huidige werkwijze. Bij een kleine impact kan worden afgezien van een praktijktest, waardoor de belastbaarheid voor organisaties wordt verlaagd en het proces van richtlijn-ontwikkeling wordt versneld.

Laat deelnemers bij de commentaar-ronde elkaars feedback inzien en op elkaar reageren.

Zo worden tegenstrijdigheden of dubbelingen inzichtelijk.

Comentaar-ronde en praktijktesten

ZonMw, NCJ en brancheorganisaties - Onderzoek of het mogelijk is om deelname aan praktijktesten te laten rouleren onder de JGZ-organisaties. Het NCJ kan hierin een coördinerende rol vervullen en gezamenlijk met de brancheorganisaties optrekken. ZonMw kan in deze actie als opdrachtgever fungeren. Hierbij is het van belang dat voordelen van een roulerende deelname worden benadrukt.

NCJ - Stel criteria op, met input van ZonMw, die de RAC kan gebruiken om te beoordelen of een praktijktest noodzakelijk is (bij een herziening met kleine impact is een praktijktest niet noodzakelijk). De RAC wordt geadviseerd om te onderzoeken hoe zij deze criteria kunnen opstellen.

JGZ-managers - neem actief deel aan de commentaar-ronde en praktijktesten om de richtlijn te beoordelen op bedrijfsmatige consequenties.

JGZ-professionals - lever je bijdrage; neem deel aan commentaar-rondes en praktijktesten.

Beroepsverenigingen - stimuleer leden deel te nemen aan commentaar-rondes en praktijktesten.

Implementatie van richtlijnen

1. Ontwikkeling

Behoeftepeiling

Knelpuntenanalyse

Call

Ontwikkelen:

- a. samenstellen werkgroep
- b. schrijven richtlijn
- c. commentaaronde
- d. praktijktest

2. Implementatie

Gereedmaken tools

Organiseren activiteiten

Borging

Implementatie van JGZ-richtlijnen

Gereedmaken implementatietools

De huidige stap

Na publicatie van de richtlijn worden door de richtlijnontwikkelaar, in samenwerking met het NCJ, tools ontwikkeld die organisaties en professionals ondersteunen in de implementatie van de richtlijn. Ook worden protocollen ontwikkeld voor de Basisdataset (BDS). Deze protocollen beschrijven hoe de richtlijnummers geregistreerd dienen te worden in het Digitaal Dossier (DD) JGZ. Nadat deze protocollen beschikbaar zijn, worden de BDS-items geïmplementeerd in het DD JGZ.

Knelpunten:

- Er zit veel tijd tussen het moment van publicatie van de richtlijn, het opleveren van de documenten en implementatie.
- Tussen het moment van publicatie van de richtlijn en het opleveren van de beschikbaarheid van de BDS-items in de digitale dossiers zit veel tijd.
- Niet alle implementatieproducten sluiten aan op de behoefte van de professionals.

Advies

De implementatietools zijn ten tijde van de publicatie van de richtlijn gereed.

Tijdens de autorisatie van de richtlijn kan het NCJ met de richtlijnontwikkelaar starten met de ontwikkeling van de toolkitproducten, zodat bij publicatie de toolkitproducten klaarstaan. De toolkitproducten kunnen later worden aangevuld met materialen die door JGZ-organisaties zelf worden ontwikkeld bij de implementatie van richtlijnen.

De BDS-protocollen dienen ontwikkeld te zijn tijdens het schrijven van de richtlijn én deze moeten geïmplementeerd zijn in de BDS. Het is van belang dat de BDS-items spoedig na de publicatie van de richtlijn beschikbaar zijn in het digitale dossier, zodat adequaat geregistreerd kan worden.

Verschillende implementatietools zijn van belang voor implementatiefunctionarissen. Een deel van de tools kan ontwikkeld worden door de richtlijnontwikkelaar en een deel kan door JGZ organisaties worden ontwikkeld en gedeeld met anderen.

- **Overzichtskaart:** Alle belangrijke aanbevelingen staan op de overzichtskaart en er zit een gelaagdheid in diepgang van de richtlijn. Zo wordt een samenvatting van de richtlijn overbodig. Ter inspiratie kan gekeken worden naar de NHG-standaarden. Een aantal eisen zijn van belang:
 - een overzichtelijk document
 - uniform format/layout
 - interactief: met de mogelijkheid om door te klikken naar achtergrondinformatie uit de richtlijn

De overzichtskaart is niet zozeer een implementatietool, maar meer een onderdeel van de richtlijn, waarbij de richtlijn wordt opgebouwd volgens het nieuwe format, zoals eerder in dit rapport is aangegeven.

- **Powerpoint:** met links naar filmpjes, afbeeldingen en verwijzingen naar websites. Bij herziening van een richtlijn is het van belang om op te nemen wat de belangrijkste wijzigingen zijn.
- **Kennisquiz:** Deze implementatietool wordt al gebruikt in de vorm van Kahootgames die per richtlijn ontwikkeld worden door JGZ-organisaties en gedeeld worden via het NCJ. Een ander voorbeeld is het JGZ-richtlijnspeel, waarbij over verschillende richtlijnen de deelnemers een aantal keren per week een vraag ontvangen per mail en online kunnen beantwoorden. Het JGZ-richtlijnspeel is op dit moment een pilot, maar er wordt enthousiast op gereageerd.

Gereedmaken implementatietools

NCJ en richtlijnontwikkelaar - Start al tijdens de autorisatie van een richtlijn met de ontwikkeling van de toolkitproducten, zodat bij publicatie de toolkitproducten klaarstaan.

NCJ - Laat de implementatietoolkit van nieuwe richtlijnen beter aansluiten op de implementatiepraktijk.

NCJ en ZonMw – Vervolg de uitkomsten van het project 'Richtlijnspeel'. Dit spel lijkt een veelbelovende manier om de ontwikkeling en implementatie van JGZ-richtlijnen te ondersteunen.

Brancheorganisaties – Ga na hoe de BDS-items sneller beschikbaar kunnen zijn na publicatie van een richtlijn. Bij voorkeur zijn deze items tijdens de ontwikkelfase beschikbaar, zodat deze tijdens de praktijktest beoordeeld kunnen worden. Dit advies wordt bij de brancheorganisaties neergelegd, omdat dit overleg en afstemming vraagt met de leveranciers van het Digitale Dossier (DD) JGZ.

Implementatie van JGZ-richtlijnen

vervolg: Gereedmaken implementatietools

- **Filmpje/webinar:**
 - Een kort filmpje die als 'teaser' fungeert om de richtlijn te gaan lezen. In het filmpje komen de belangrijkste elementen van de richtlijn naar voren. Dit filmpje hoeft zeker niet volledig te zijn.
 - Een informatief filmpje waarin voorbeelden worden geschetst of casuïstiek wordt besproken
- **Een databank met werkvormen.** Denk hierbij aan Kahoot, Menti of presentaties. De databank kan gevuld worden door de verschillende JGZ-organisaties met werkvormen die zij ontwikkelen bij de implementatie van een richtlijn. Met Kahoot gebeurt dit al. Deze databank kan worden uitgebreid naar andere vormen die organisaties gebruiken.
- **Randvoorwaardelijke implicaties:**
 - Duidelijkheid over wat de implementatie betekent voor personele inzet (formatie, discipline)
 - Financiële randvoorwaarden voor tijd/personeel/materialen
 - Indicatie voor benodigde scholing
 - Veel/weinig nieuwe informatie
 - Tijdsinvestering
 - Kennis/vaardigheden
 - Is er afstemming ketenpartners vereist? Wie en met welk doel?
 - Zijn er raakvlakken met andere richtlijnen/disciplines/werkwijze ketenpartners?
- **Vragenlijst ter evaluatie:** Deze vragenlijsten worden al gemaakt, maar worden in de praktijk nog weinig gebruikt. Veel organisaties komen nog niet toe aan de evaluatie van de implementatie van richtlijnen. Implementatiefunctionarissen geven aan dat ze deze vragenlijsten graag willen gebruiken bij evaluatie, dus deze tool is van belang om te behouden.

Organiseren activiteiten

- i Huidige stap**
Met behulp van de implementatietools, zetten organisaties activiteiten in gang. Naast de implementatietools ontwikkelen verschillende organisaties zelf materialen ter ondersteuning van de implementatie. Zo kunnen JGZ professionals de richtlijn integreren in hun werk.
- X Knelpunten:**
 - Er worden vaak dezelfde implementatie-activiteiten bedacht;
 - Professionals geven aan dat ze niet voldoende weten hoe de implementatie van richtlijnen binnen hun organisatie is ingericht.
- ! Advies**
Maak meer gebruik van de momenten van uitwisseling van implementatieactiviteiten.
Deze momenten worden gefaciliteerd door het NCJ. Zo kunnen organisaties gebruik maken van elkaars ideeën en uitwerkingen van implementatieactiviteiten.

Deel kennis over didactische vormen en leerstijlen.

Verbeter de interne communicatie rondom de implementatie van richtlijnen. Onderzoek hoe de communicatie (middelen en proces) binnen de eigen organisatie kan worden ingezet om meer duidelijkheid te geven aan professionals over de implementatie van JGZ-richtlijnen. Geef aan professionals vooral duidelijkheid over de rolverdeling, de implementatie-activiteiten en de planning.

Organiseren activiteiten

JGZ-organisaties – Maak meer gebruik van de momenten van uitwisseling van implementatieactiviteiten, die worden gefaciliteerd door het NCJ. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het implementatie-netwerk via het atelier en via de online community.

NCJ – Blijf de bestaande platforms rondom implementatie gebruiken en waar mogelijk actiever te promoten.

JGZ-organisaties – Verbeter de interne communicatie rondom de implementatie van JGZ-richtlijnen, door medewerkers te informeren over de rolverdeling binnen de organisatie, de implementatieactiviteiten en planning van implementatie.

Hierbij kunnen bijvoorbeeld bestaande interne communicatiekanalen worden ingezet zoals digitale platforms, intranet, teamoverleggen en medewerkersdagen.

Het is aan de organisaties zélf om te bepalen hóe ze de communicatie kunnen verbeteren.

Borging

Huidige stap

Het borgen van richtlijnen bevordert het adequaat toepassen van richtlijnen door professionals in het dagelijks werk.

Knelpunten:

- JGZ-professionals zouden meer bekend moeten zijn met de inhoud van JGZ-richtlijnen;
- Het is lastig om te 'controleren' of iedereen de richtlijnen adequaat toepast in het werk;
- Professionals zouden zich meer eigenaar moeten voelen van de richtlijnen;
- De verantwoordelijkheid voor de implementatie ligt vaak bij slechts één of een paar personen in de organisatie.

Advies

Beroepsverenigingen betrekken hun achterban meer bij de ontwikkeling en implementatie van JGZ-richtlijnen. Zij zijn eigenaar van de richtlijnen en kunnen deze rol explicieter maken naar de professionals en kunnen invulling geven aan het vergroten van het eigenaarschap van richtlijnen onder JGZ-professionals. Omdat de organisatiegraad van met name verpleegkundigen en doktersassistenten niet hoog is, is het ook van belang na te denken over het betrekken van niet-leden.

Geef aandacht aan de borging van de JGZ richtlijnen. Organisaties kunnen met elkaar uitwisselen op welke manier het werken met richtlijnen wordt geborgd en wat succeservaringen zijn.

Een aantal suggesties:

- Creëer situaties waarbij JGZ-professionals van elkaar kunnen leren. Hierbij kan gedacht worden aan:
 - meekijken tijdens een spreekuur;
 - opnemen in intercollegiale toetsing;
 - terug laten komen in intervisie;
 - een richtlijn elke 3 tot 5 jaar terug laten komen in een richtlijncarrousel-scholing.
- Professionals met aandachtsgebieden aanstellen: hierbij worden de richtlijnen verdeeld over professionals die affiniteit hebben met het thema, waarbij deze professional voor het desbetreffende thema een verantwoordelijkheid heeft naar zijn/haar collega's. Zo wordt de verantwoordelijkheid voor implementatie gedeeld over meerder personen in een organisatie.
- Het actief bekijken van richtlijnen en tools na publicatie. Dit kan ook een teamactiviteit zijn tijdens een intern overleg.

Borging

Beroepsverenigingen – Communiceer de rol als eigenaar van JGZ-richtlijnen explicieter met de achterban. Hierbij is het van belang om na te gaan hoe leden én niet-leden bereikt kunnen worden. Vooral de aandacht voor niet-leden is van belang bij de V&VN en de NVDA, omdat daar het ledenaantal relatief lager is dan bij de AJN.

JGZ-organisaties – Geef meer aandacht aan het borgen van JGZ-richtlijnen. Organisaties kunnen met elkaar uitwisselen op welke manier het werken met richtlijnen wordt geborgd en wat succeservaringen zijn.

JGZ-professionals – Neem initiatief om de veelheid van richtlijnen te borgen in het dagelijks werk. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Een aandachtsfunctionaris per richtlijn of thema;
- Actief bekijken van de implementatietools bij een (nieuwe) richtlijn, eventueel in teams;
- Gebruikmaken van bestaande leersituaties. Denk hierbij aan intercollegiale toetsing, intervisie, discipline-overleggen e.d.

Uw notities

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Uw acties:

April 2019.

Adviesrapportage van het project
**Werken aan een slimmer
en sneller proces voor het ontwikkelen
en implementeren van JGZ-richtlijnen.**
Met adviezen en een actieplan.

Een project van GGD Fryslân,
mogelijk gemaakt door ZonMw

Projectgroep:

Karien Dijk (staf- en beleidsmedewerker - GGD Fryslân)

Annet Cornelisse (staf- en jeugdverpleegkundige - GGD Fryslân)

Daphne La Haye (consultant en trainer - Symbol)

Uitgave: GGD Fryslân, 2019

Teksten: Karien Dijk & Annet Cornelisse

Concept en vormgeving: Henk Gootjes